

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΝΑΚΟΣ

Η φύλακας του αρχείου

Μυθιστόρημα

ΚΕΔΡΟΣ

Αντώνης Γιανακός: *Η φύλακας του αρχείου*

ISBN 978-960-04-5183-2

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διορθώσεων: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-Διόρθωση: Άγης Μπράτσος
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© Γιάννης Αντωνιάδης, 2021

© Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2021

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γεναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

Αυτός ο τόπος γεννάει πικρά ποιήματα.

Μάρκος Μέσκος

Στη βιβλιοθήκη

«Τσαγαλί! Θέλω μια τσάντα τσαγαλί!»

Η φωνή της ηχούσε ακόμα στα αυτιά του. Ήταν κάτι ανάμεσα σ' ένα θυμωμένο τετράχρονο κορίτσι και μια ναζιάρα γυναίκα. Προσπαθούσε να καταλάβει τι ήταν αυτό το τσαγαλί. Στην αρχή νόμιζε πως ήταν κάποιο υλικό, κάτι σαν ύφασμα, δέρμα ή πλαστικό. Από αυτά τα περίεργα που ανακαλύφθηκαν στην Εσπερία και φτιάχνονται πια στην Κίνα. Μετά, από τα συμφραζόμενα, διαπίστωσε ότι ήταν χρώμα. Ναι, αλλά τι χρώμα. Με ποιο έμοιαζε τέλος πάντων, προς τα πού έφερνε, στο μπλε, στο πράσινο, στο κόκκινο; Δεν τόλμησε να ρωτήσει. Προσπαθούσε να μαντέψει. Για μια ακόμα φορά επιβεβαίωσε την απίστευτη ικανότητα των γυναικών να διακρίνουν τους τόνους στα χρώματα και να δίνουν ξεχωριστό όνομα σε κάθε απόχρωση. Πολλές φορές είχε αναρωτηθεί πόσα μπλε υπάρχουν. Με τον καιρό κατάλαβε ότι είναι άπειρα, όσα και τα μπλε της θάλασσας, ανάλογα με την εποχή, τον ήλιο, τον βυθό, τη διάθεση.

Για μια στιγμή διέκοψε τη φανταστική εξερεύνηση της χρωματικής παλέτας που έχουν οι γυναικείες τσάντες, καθώς έπιασε τον εαυτό του αφηρημένο, να έχει καρφωθεί στη φοιτήτρια απέναντί του. Εκείνη είχε παρατήσει τα βιβλία και τον κοίταζε

που την παρατηρούσε. Όταν εκείνος το κατάλαβε, χαμήλωσε τα μάτια. Δεν του άρεσε να τον καρφώνουν, ούτε και μπορούσε να κοιτάζει επίμονα για πολλή ώρα. Έτσι, γύρισε ένοχα στον τόμο που είχε ανοιγμένο μπροστά του.

Το σπουδαστήριο του Τομέα Μεσαιωνικής και Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας της Φιλοσοφικής Θεσσαλονίκης ήταν μικρό για τα δεδομένα του εξωτερικού. Είχε όμως τα βιβλία που θα μπορούσαν να του χρησιμεύσουν στην έρευνα και είχε τουλάχιστον στον δύο πλεονεκτήματα.

Ήταν φωτεινό, στον δεύτερο όροφο, με θέα στο κτίριο της παλιάς Φιλοσοφικής, και επίσης ήταν γεμάτο φοιτήτριες. Καμιά σχέση με το υπόγειο της βιβλιοθήκης ή τα ημίκλειστα σπουδαστήρια άλλων τομέων με το τεχνητό φως. Για αυτό το προτιμούσε σε σχέση με το σπουδαστήριο του Τομέα Νεοελληνικής Ιστορίας, όπου κανονικά θα έπρεπε να βρίσκεται. Βλέποντας απέναντι το παλιό κτίριο, αναπαλαιωμένο και φρεσκοβαμμένο, σκεφτόταν ότι μόλις πριν από εκατόν είκοσι χρόνια, λίγο προτού ξεκινήσει ο προηγούμενος αιώνας, εδώ, σε αυτό ακριβώς το χρώμα που εκείνος τώρα διάβαζε, έκανε προγύμναση και ασκήσεις σκοποβολής ο Κεμάλ Ατατούρκ, μαθητής της σχολής υπαξιωματικών, γέννημα της πόλης. Ο τόπος μένει ίδιος, σκέφτηκε αλλά είναι τόσο διαφορετικός, καθώς αλλάζουν οι άνθρωποι που τον κατοικούν.

Ξαναγύρισε στα δεμένα τεύχη του περιοδικού *Επιθεώρηση Τέχνης* της δεκαετίας του 1950. Είχε ξεκινήσει από το πρώτο τεύχος και προχωρούσε. Καμιά φορά αναρωτιόταν αν άξιζε τον κόπο το διδακτορικό του για τη σύντομη άνοιξη του πολιτισμού μετά τον Εμφύλιο και μέχρι τη δικτατορία. Η κουτσοσυρμένη άνοιξη. Έτσι την είχαν ονομάσει οι φιλόλογοι κι οι πολιτικοί.

Ήταν έτσι όμως; Συγκέντρωνε υλικό για μελέτη – μουσική, ποίηση, θέατρο, λογοτεχνία. Θα αναδιφούσε στην *Επιθεώρηση Τέχνης* αλλά και στην *Κριτική*. Το εμβληματικό περιοδικό της ορθόδοξης άποψης, από τη μία, και η λοξή ματιά της αμφισβήτησης, βραχύβια, όπως το περιοδικό, αλλά πάντα ζωντανή, από την άλλη. Μήπως η διάσπαση του Κομμουνιστικού Κόμματος είχε ξεκινήσει ήδη από το πεδίο του πολιτισμού; Η διαφωνία για ζητήματα αισθητικής ήταν μόνο η επιφάνεια; Σημείωσε στο μπλοκάκι του τη σκέψη του και την υπογράμμισε. Θα μπορούσε να ήταν ένα χρήσιμο συμπέρασμα της διατριβής, φτάνει να το τεκμηριώνει. Έπρεπε να το κουβεντιάσει με την επιβλέπουσα. Να συγκεντρώσει το υλικό και να το συζητήσει. Αρκεί να την έβρισκε κάποια στιγμή.

Το βλέμμα του έπεσε πάλι στη φοιτήτρια, που εκείνη τη στιγμή σηκώθηκε νωχελικά και κοιτώντας τον βγήκε έξω. Είχε πάνω της την ομορφιά των είκοσι χρόνων. Υπολόγισε πόσα χρόνια είχαν περάσει από τότε που ήταν είκοσι. Λίγα, σίγουρα λίγα. Πήρε τον καφέ και τα τσιγάρα του και βγήκε. Την είδε να καπνίζει καθισμένη σ' ένα παγκάκι. Το κάπνισμα απαγορευόταν στους χώρους του πανεπιστημίου, υπήρχε άλλωστε και η σχετική ταμπέλα, αλλά κανείς δεν τηρούσε την απαγόρευση. Δύο μεγάλα τασάκια ήταν τοποθετημένα δίπλα στο παγκάκι, ώστε τουλάχιστον να μην τα σβήνουν στο πάτωμα. Άναψε το τσιγάρο του και κάθισε. Τώρα μοιράζονταν το ίδιο τασάκι.

«Τι διαβάζεις;» τη ρώτησε.

«Κάνω μια εργασία για τον Βιζυηνό. Εσύ;»

«Παλιά λογοτεχνικά περιοδικά».

«Πόσο παλιά;»

«Της δεκαετίας του '50».

Έπεσε σιωπή. Σαν να τους χώριζαν οι δεκαετίες από τα περιοδικά μέχρι σήμερα. Πρέπει να το σώσω. Πρέπει να το σώσω γρήγορα, σκέφτηκε. Προσπαθούσε να θυμηθεί τα διηγήματα του Βιζυηνού· *Ο Μοσκόβ-Σελήμ, Το μόνον της ζωής του ταξίδιον*. Άλλο, άλλο... Τέλος πάντων.

«Δουλεύεις πάνω σε κάποιο συγκεκριμένο διήγημα;» τη ρώτησε.

«Δεν δουλεύω σε διήγημα!» του είπε εκείνη, εμφανώς ευχαριστημένη για το ότι δεν είπε κάτι προβλέψιμο.

«Αλλά;»

«Το θέμα είναι τα ποιήματα που έγραψε όταν ήταν στο Δρομοκαϊτειο».

«Α!» αναφώνησε ξαφνιασμένος. Φυσικά, ο Βιζυηνός είχε γράψει και ποιήματα, μελέτες, δοκίμια. «Πώς κι έτσι;» απόρησε.

«Όλοι πήραμε κάποια κομμάτια σχετικά με τον Βιζυηνό. Εμένα μου έτυχαν τα ποιήματα».

«Σ' αρέσουν τα ποιήματά του;»

«Ναι. Εσένα;»

Προσπάθησε να θυμηθεί κάποιο ποίημα του Βιζυηνού. Αδύνατον. Τα είχε διαβάσει, φυσικά, κάποτε. Αλλά δεν μπορούσε να θυμηθεί κανένα, έστω έναν στίχο, κάτι, για να κάνει εντύπωση.

«Φυσικά κι εμένα», της απάντησε.

«Εσύ πώς κι έτσι μελετάς παλιά περιοδικά;»

«Κάνω διδακτορικό. Για τα λογοτεχνικά περιοδικά της δεκαετίας του '50 και του '60».

«Διδακτορικό!» Τον κοίταζε με θαυμασμό. Ο στόχος επετεύχθη, σκέφτηκε. «Είναι δύσκολο, ε;»

«Δύσκολο... δύσκολο», απάντησε καθώς έσβηνε το τσιγάρο του. «Γιάννης», συστήθηκε.

«Μαριτίνα», του χαμογέλασε.

«Όμορφο όνομα», της είπε. «Μαρία και...»

«Χριστίνα», απάντησε. «Πρέπει να πάω μέσα».

«Ναι, να συνεχίσουμε», συγκατένευσε.

Πρέπει να ρωτήσω. Τώρα πρέπει να ρωτήσω. Είναι η στιγμή, αλλιώς το πουλάκι πέταξε, σκέφτηκε.

«Έχεις ακόμα πολλή ώρα μελέτη;» της είπε τελικά.

«Όχι πολύ», του απάντησε. «Πρέπει να φύγω. Να γυρίσω σπίτι. Εσύ;»

«Εγώ θα μείνω μέχρι να κλείσει. Κάθε απόγευμα εδώ είμαι. Κάθε απόγευμα», τόνισε.

«Καλά», του είπε και μπήκε μέσα χαμογελώντας.

Σηκώθηκε και την ακολούθησε. Κάθισε στη θέση του και φυλομετρούσε τα περιοδικά. Με την άκρη του ματιού του την είδε σε λίγο να μαζεύει τα πράγματά της και να τοποθετεί τα βιβλία στον ειδικό φωριαμό. Τη χαιρέτησε κάνοντας νεύμα με το χέρι, κι εκείνη του το αντιγύρισε χαμογελώντας. Πήρε δυο ανάσες και προσπάθησε να συγκεντρωθεί. Διάβαζε το τεύχος 28, Απρίλιος 1957, της *Επιθεώρησης Τέχνης*. Τα σχόλια, εκεί είναι όλο το ζουμί, σκέφτηκε. Διάβασε:

ΠΡΩΤΑΚΟΥΣΤΟ

Δεν είναι διήγημα του Τσέχωφ. Έγινε στην Ελλάδα το σωτήριο έτος 1957. Ο συγγραφέας Αλ. Γιανακός εκλήθη να δικαστεί στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο Πολυχνίτου «...ως υπάιτιος του ότι εν Πολυχνίτω, κατά μήνα Μάρτιον 1956, εδημοσίευσεν έντυπον, ήτοι το υπό τον τίτλον "Το ρομάντζο της εποχής μας", βιβλίον, εις το οποίον 1) δεν αναγράφεται η χρονολογία τυπόσεως και

2) αναγράφεται ψευδώς εν γνώσει ως όνομα συγγραφέως “Αλέξης Γιαννάκος” αντί του πραγματικού Αλέξανδρος Αντωνιάδης». Τα σκόλια περιπετούν. Για την ιστορία: Ο συγγραφέας αθώωθηκε.

Έκλεισε το τεύχος. Το στήθος της Μαριτίνας, που ασφυκτιούσε κάτω από το καρό πουκάμισο, ερχόταν σαν εικόνα στο μυαλό του και διέλυε κάθε προσπάθεια να βάλει τη σκέψη του σε μία σειρά. Πάντα του άρεσαν τα μεγάλα στήθη. Σε όλους τους άντρες άρέσουν. Τουλάχιστον, σε όλους τους άντρες που θήλασαν. Θα μπορούσε κάποια στιγμή να γράψει μία πραγματεία για το γυναικείο στήθος, ένα μικρό δοκίμιο. Είχε καταλήξει στο ότι οι άντρες θυμούνται την πιο ευτυχισμένη περίοδο της ζωής τους, κρεμασμένοι σε έναν τεράστιο για τα μωρουδίστικα μάτια τους μαστό να ρουφάνε γάλα. Δεν μπορούσε να συγκεντρωθεί. Τέλος για σήμερα, αυτό ήταν, σκέφτηκε. Άφησε τα τεύχη στην άκρη, μάζεψε το σημειωματάριό του, χαιρέτησε τη γραμματέα στο σπουδαστήριο κι έφυγε. Βγαίνοντας στο προαύλιο του πανεπιστημίου ο ήλιος δεν είχε βουτήξει ακόμα στον Θερμαϊκό. Οι μέρες του Μαΐου είναι γεμάτες φως και η ζέστη είναι ακόμα υποφερτή. Κατηφόρισε προς το Σιντριβάνι. Προλάβαινε να κάνει μια βόλτα στα μαγαζιά. Να βρει αυτή την τσάντα. Η γιορτή της πλησίαζε και ποιος ακούει την γκρίνια στο σπίτι.

Την άλλη μέρα το απόγευμα πήγε πάλι στο σπουδαστήριο. Δεν είχε βρει την τσάντα. Η πωλήτρια δεν ήξερε καν τι χρώμα ήταν αυτό που ήθελε. Τι χρώμα είναι άραγε; Άνοιξε τα τεύχη των περιοδικών. Δεν μπορούσε να συγκεντρωθεί. Θα μπορούσε να κάνει το διδακτορικό μελετώντας μόνο απογεύματα – και όχι πάντα –, καθώς όλο και κάποια υποχρέωση προέκυπτε; Το πρωί δούλευε σε μια ψευτοδουλειά σε έναν εκδοτικό – πήγαινε τις

παραγγελίες στα βιβλιοπωλεία. Ευτυχώς τα περισσότερα ήταν στο κέντρο. Έπαιρνε το πρωί τον κατάλογο με τις παραγγελίες, φορτωνόταν τις σακούλες και τις πήγαινε. Έπαιρνε πίσω επιστροφές, κακέκτυπα και χρήματα. Μεγάλος εκδοτικός, καλά να είναι. Πόσο όμως θα κρατούσε αυτή η δουλειά; Και θα μπορούσε να ζησει από αυτή; Η Ελένη είχε αρχίσει κάτι κουβέντες για παιδί. Ζούσαν τρία χρόνια μαζί, έπρεπε να δουν τι θα κάνουν. Είχε πια περάσει τα τριάντα και ακόμα προσπαθούσε να κάνει αυτό το διδακτορικό για την πολιτιστική ανάταση μετά τον Εμφύλιο και μέχρι τη Χούντα. Γεννημένος το 1980, μπορούσε να μιλήσει ως ιστορικός για μια άλλη γενιά. Είχε την απόσταση που δίνει μια ξεκάθαρη εικόνα. Χωρίς τη θολούρα των βιωμάτων ή ακόμα και τις προσωπικές μνήμες, τις διηγήσεις.

Κοίταξε γύρω. Η Μαριτίνα δεν ήταν εκεί. Το σπουδαστήριο ήταν σχεδόν γεμάτο φοιτήτριες. Συνήθως γέμιζε αμέσως μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων και μέχρι να τελειώσουν οι εξετάσεις. Ύστερα πάλι άδειαζε κι άρχιζε να γεμίζει μετά το Πάσχα, τον Μάιο, μέχρι το τέλος των εξετάσεων του Ιουνίου. Άνοιξε βαριεστημένα τα τεύχη της *Επιθεώρησης Τέχνης*. Πολλές φορές τώρα τελευταία αναρωτιόταν αν άξιζαν τόσος κόπος και θυσίες. Αν η αναγόρευση σε διδάκτορα θα είχε κάποιο υλικό όφελος. Ήταν φανερό ότι έχοντας καβατζάρει τα τριάντα άρχιζε να αλλάζει η οπτική που είχε για τα πράγματα. Είχε και την Ελένη, να μιλά συνέχεια για το μέλλον της σχέσης τους. Ποιο μέλλον; Δεν μπορούσε να το φανταστεί. Προς το παρόν ασχολούνταν με το παρελθόν. Και τι είναι τελικά το παρελθόν, πόσο καθορίζει τις πράξεις, τις σκέψεις, ακόμα και τα όνειρά μας; Είχε διαβάσει κάπου ότι το παρελθόν είναι απρόβλεπτο. Του είχε κολλήσει η φράση στο μυαλό – η αντίφαση που φαινομενικά περιέκλειε. Κι

όμως, το παρελθόν είναι γεμάτο εκπλήξεις και μόνο για τον λόγο ότι κάθε φορά το βλέπουμε με άλλα μάτια.

Δίπλα στο σημειωματάριό του ήταν τυπωμένο το σχεδιάγραμμα με τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου. Μία στήλη με παγκόσμια γεγονότα, ιδίως στην ΕΣΣΔ, μία στήλη με εγχώρια γεγονότα, μία στήλη με γεγονότα σχετικά με το ΚΚΕ. Πρέπει να πλησίαζε η ώρα να φύγει. Είδε τη Μαριτίνα να μπαίνει μέσα στο σπουδαστήριο και να κάθεται στην ίδια θέση. Τη χαιρέτησε με ένα κούνημα του κεφαλιού. Εκείνη ανταπέδωσε με ένα ελαφρύ χαμόγελο. Ύστερα από λίγο εκείνος σηκώθηκε και πήγε προς τα έξω. Όχι ότι ήθελε να καπνίσει, αλλά σαν αφορμή, για να της δώσει μια δικαιολογία. Αν ήθελε να του μιλήσει, τη διευκόλυνε. Αν, πάλι, δεν ήθελε, δεν πειράζει. Θα προσπαθούσε αργότερα. Δεν πέρασαν λίγα λεπτά και την είδε να βγαίνει και να πλησιάζει. Έβγαλε να στρίψει το τσιγάρο της.

«Πώς πάει ο Βιζυηνός;» τη ρώτησε προσφέροντάς της φωτιά.

«Καλά», του είπε και άναψε το τσιγάρο της. Χαμογέλασε.

«*Μετεβλήθη εντός μου / και ο ρυθμός του κόσμου*», της είπε έχοντας κατεβάσει, το προηγούμενο βράδυ, από τη βιβλιοθήκη του τα ποιήματα του Βιζυηνού.

«Πράγματι, είναι ο πιο γνωστός στίχος του Βιζυηνού», του απάντησε εκείνη. «Όμως νομίζω ότι ένας άλλος δείχνει ακόμα καλύτερα την παράνοια», συνέχισε.

«Ποιος;» τη ρώτησε ο Γιάννης.

Του χαμογέλασε αινιγματικά και άλλαξε κουβέντα.

«Έχεις πολύ ακόμα;» τον ρώτησε.

«Όχι, νομίζω ότι για σήμερα έχω τελειώσει», της απάντησε.

«Θέλεις να πάμε για έναν καφέ;»

«Ναι, γιατί όχι», του είπε.

Έφυγαν γρήγορα προς τα μέσα για να μαζέψουν τα έντυπα. Ο Βιζυηνός και τα λογοτεχνικά περιοδικά της δεκαετίας του '50 έκλεισαν γρήγορα μ' ένα συνωμοτικό βλέμμα. Βρέθηκαν σχεδόν ταυτόχρονα στην έξοδο του σπουδαστηρίου και κατέβηκαν τα σκαλιά της Φιλοσοφικής. Ένα απέραντο χαρτομάνι ήταν απλωμένο στο ισόγειο. Ένιωθες ότι διέσχιζες μια χάρτινη θάλασσα από αφίσες, τρικάκια, χαρτοπετσέτες, φυλλάδια. Το προσωπικό της καθαριότητας απεργούσε εδώ και έναν μήνα – συμβασιούχοι της εργολαβίας καθαριότητας που ξαφνικά τους απέλυσαν όλους. Το πανεπιστήμιο έμοιαζε σαν βομβαρδισμένη βιβλιοθήκη, ένα παχύ στρώμα από κάθε είδους χαρτί, αφίσα, τρικάκι έκρυβε το μωσαϊκό. Κατέβηκαν γρήγορα τον δρόμο και βρέθηκαν σε ένα καφέ στη Σβώλου. Κουβέντες τυπικές, από πού είσαι, πώς σου φαίνεται η Θεσσαλονίκη εκείνος, τι δουλειά κάνεις, πώς είναι μετά το πανεπιστήμιο εκείνη.

Σηκώθηκαν από το κρεβάτι βιαστικά. Τη ρώτησε πού είναι το μπάνιο και πήγε να πλυθεί. Κοίταξε γύρω του. Βαζάκια, σωληνάκια, σαπούνια. Μία οδοντόβουρτσα δίπλα στον καθρέφτη. Έκανε γρήγορα ντους. Έπρεπε να βγάλει τη μυρωδιά της από πάνω του. Καθώς ήταν όρθιος στο μπάνιο, η πόρτα άνοιξε και μπήκε η Μαριτίνα κρατώντας μία πετσέτα. Την άφησε δίπλα και μπήκε στην μπανιέρα. Χαμογέλασε κι άρχισε να τη σαπουνίζει. Τώρα μάλιστα. Χάιδεψε πάλι το στήθος της. Σε αυτό τον πειρασμό δεν μπορούσε να αντισταθεί.

Βγαίνοντας από το σπίτι της Μαριτίνας αναρωτιόταν για την απιστία και την πίστη. Γιατί δεν ήταν πιστός στον άνθρωπο που ήξερε ότι τον αγαπούσε; Μήπως όμως δεν αρκεί αυτό. Το να σε αγαπάει κάποιος δεν σημαίνει ότι είσαι υποχρεωμένος να τον αγαπάς και εσύ ή, τουλάχιστον, να τον αγαπάς για πάντα.

Ή μήπως θα έπρεπε; Άρχισαν πάλι να τον κυριεύουν οι τύψεις. Έπρεπε οπωσδήποτε να πάρει αυτή την τσάντα δώρο για τη γιορτή της Ελένης. Περπάτησε μέχρι το σπίτι όπου έμενε με την Ελένη, πάνω από την Εγνατία, σε εκείνες τις φτηνές οικοδομές της περιόδου της Χούντας. Τα πρέπει άρχισαν να τον κυριεύουν και πάλι. Η ενοχή ως διαδικασία εξιλέωσης ήταν κάτι που του πρόσφερε συχνά διέξοδο.

Κοντοστάθηκε και άναψε τσιγάρο. Είχε αρχίσει να σουρουπώνει. Κοίταξε το κινητό του. Το είχε αφήσει στο αθόρυβο από το σπουδαστήριο. Είδε δέκα κλήσεις από την Ελένη. Αυτό τον τρέλαινε. Όχι η επιμονή με τις κλήσεις στο κινητό, αυτό θα μπορούσε να το θεωρήσει και ως ανησυχία. Αυτό που τον τρέλαινε είναι ότι αυτή η επιμονή εκδηλωνόταν τις περισσότερες φορές, όπως τώρα, όταν πράγματι είχε συμβεί κάτι. Σαν να βρισκόταν στο μπαλκόνι της γωνιακής πολυκατοικίας και τον παρακολουθούσε και έβλεπε ότι κάποια άλλη γυναίκα είχε εμφανιστεί στον ορίζοντα.

Την πήρε τηλέφωνο. Δικαιολογήθηκε ότι ξεχάστηκε στο σπουδαστήριο. Για αυτό είχε το κινητό στο αθόρυβο. Ναι, σε πέντε λεπτά θα γυρνούσε. Θα πέρναγε πρώτα να πάρει κάποια πράγματα για το σπίτι. Έκλεισε το τηλέφωνο και πέταξε το τσιγάρο στον δρόμο. Δεν άντεχε πια αυτή τη σχέση. Δεν άντεχε κυρίως τη δική του ενοχή απέναντί της. Θα μπορούσε κάποιος να γυρίσει να του πει: «Τότε, γιατί το κάνεις; Γιατί την κρατώνεις με την πρώτη ευκαιρία;» Ίσως γιατί δεν είχε αυτό που έψαχνε ή μάλλον, καλύτερα, αυτό που νόμιζε ότι έψαχνε. Ή ίσως και να ήταν απλώς ένας ακόμα αιώνιος έφηβος, ανώριμος και κυκλοθυμικός. Απαραίτητο όταν είσαι δεκαπέντε, επικίνδυνο όταν έχεις περάσει τα τριάντα.

Πήρε μια βαθιά ανάσα, έβγαλε τα κλειδιά από την τσέπη του και μπήκε στο σπίτι. Μόλις άνοιξε την πόρτα, θυμήθηκε ότι είχε ξεχάσει να πάρει χυμό πορτοκάλι. Αμέσως έκανε μεταβολή. Ένα βροντερό «πού πας;» ακούστηκε από μέσα.

«Ξέχασα τον χυμό», της απάντησε.

«Δικαιολογίες», κραύγασε εκείνη από το μικρό σαλόνι. «Κάνεις τα πάντα για να μην είσαι σπίτι».

«Έρχομαι σε δύο λεπτά», της είπε.

Ένας τρικούβερτος καβγάς ξέσπασε. Ένα τασάκι εκσφενδονίστηκε προς το κεφάλι του. Έσκυψε και δεν τον πέτυχε. Διαλύθηκε πάνω στην πόρτα, που έκλεισε απότομα. «Είσαι τρελή!» της φώναξε από τον διάδρομο. Κατέβηκε γρήγορα από τη σκάλα και βγήκε στον δρόμο. Άναψε τσιγάρο και πήρε την κατηφόρα προς την παραλία. Θα της άφηνε χρόνο για να ηρεμήσει. Πάντα βοηθούσε αυτό· μετά, όταν της πέρναγαν τα νεύρα, μπορούσε να την κουλαντρίσει. Ή τουλάχιστον έτσι νόμιζε.

Γύρισε στο σπίτι ύστερα από δύο ώρες. Προτού μπει, κοίταξε το κινητό του, δεν υπήρχε ούτε μία κλήση της. Αυτό τον παραξέनेψε αλλά δεν έδωσε σημασία, τουλάχιστον εκείνη τη στιγμή. Όταν άνοιξε την πόρτα, όλα ήταν σκοτεινά. Άναψε τα φώτα και φώναξε ένα ξεψυχισμένο «αγάπη μου». Είδε το σημείωμα πάνω στο τραπεζάκι του σαλονιού, κάτω από το δαχτυλίδι που της είχε χαρίσει. Του ανήγγελλε τον χωρισμό τους. Τον είχε ψάξει στο σπουδαστήριο· είχε βαρεθεί πλέον τα καμώματά του, δεν άντεχε πια να είναι τάρανδος. Θα γυρνούσε να πάρει και τα υπόλοιπα πράγματά της. Να μην την έψαχνε. Πήγε στην κρεβατοκάμαρα. Είδε ανοιχτές τις ντουλάπες. Γύρισε στο σαλόνι και άναψε τσιγάρο. Αυτό ήταν λοιπόν. Τελείωσε. Κοίταξε με απλανές βλέμμα το χαρτί και περιεργαζόταν το δαχτυλίδι της που είχε αφήσει.

Προσπαθούσε να το βάλει στο μικρό του δαχτυλάκι. Ίσα που χωρούσε μέχρι τον πρώτο χόνδρο.

Κοίταξε πάλι το κινητό του. Καμία κλήση. Την κάλεσε εκείνος δυο τρεις φορές. Η κλήση του παρέμεινε αναπάντητη. Μπήκε στο Facebook, αλλά διαπίστωσε ότι τον είχε διαγράψει. Αποχαυνώθηκε στην τηλεόραση καπνίζοντας. Έδειχνε μία ταινία δεύτερης διαλογής, με μαφιόζους και αστυνομικούς μπρατσοαράδες και ξανθές με έντονο μακιγιάζ και δερμάτινες μίνι φούστες. Εκείνη τη στιγμή το μόνο που του ερχόταν στο μυαλό ήταν ότι θα έμενε με την απορία ποιο χρώμα ήταν αυτό το τσαγαλί. Τον πήρε ο ύπνος στο σαλόνι, με την τηλεόραση ανοιχτή.

Την άλλη μέρα σηκώθηκε βαρύν για τη δουλειά. Με το που πήγε στο γραφείο, τον κάλεσε ο προϊστάμενος. Του έβαλε ένα χαρτί μπροστά. Περικοπές. Το υποκατάστημα έκλεινε. Η διακίνηση των βιβλίων θα γινόταν πλέον από την Αθήνα, κεντρικά. Κοίταζε τον προϊστάμενο σαν χαζός. Θα έπαιρνε την αποζημίωση σε δόσεις. Μέχρι το μεσημέρι θα κατέθεταν στον λογαριασμό του την πρώτη δόση. Υπέγραψε, σιχτίρισε και έφυγε. Βγήκε στον δρόμο και άναψε τσιγάρο. Η θάλασσα βρώμαγε. Ένα καφέ στρώμα είχε καλύψει τον ήρεμο κόλπο. Δεν ήταν ακριβώς σκουπίδια, ήταν σαν να είχαν ξεχυθεί οι ακαθαρσίες όλης της πόλης και να είχαν απλωθεί σε ένα λεπτό στρώμα πάνω από τη θάλασσα. Σιχτίρισε ξανά και περπάτησε προς την Καμάρα.

Γύρισε στο άδειο σπίτι. Έπρεπε να δει τι θα κάνει. Πήρε πάλι τηλέφωνο την Ελένη. Καμία απάντηση. Κάθισε στο γραφείο και άνοιξε τον υπολογιστή. Κανένα mail από εκείνη. Μόνο διαφημιστικά χαπιών για στυτική δυσλειτουργία. Ακόμα, τουλάχιστον, δεν τα χρειαζόταν. Να θυμηθεί να τσεκάρει στο μηχάνημα ότι μπήκαν τα λεφτά από την αποζημίωση στον λογαριασμό του.

Και έπρεπε να δει τι θα κάνει. Με το σπίτι, για δουλειά, με αυτό το διδακτορικό, με τη ζωή του γενικά. Χωρίς αυτά τα χρήματα δεν έβγαινε με τίποτα. Και μόνος του δεν μπορούσε να κρατήσει το σπίτι. Κάπως έτσι, σκέφτηκε, βρίσκεται ο άλλος άστεγος. Χάνει τη δουλειά του, τελειώνουν τα λεφτά, δεν έχει κανέναν δικό του άνθρωπο και βρίσκεται στον δρόμο. Πήρε μια φίλη της τηλέφωνο. Του το έκλεισε κατάμουτρα.

Το αυτοκίνητο ήταν δικό της, οι φίλοι ήταν δικοί της, η πόλη ήταν δική της. Σε έναν μήνα μάζεψε τα πράγματά του, τα έδωσε φορτωτική στη μεταφορική, ξενοίκιασε το σπίτι και γύρισε στην Αθήνα. Δεκαπέντε χρόνια μετά βρέθηκε να κοιτάει πάλι το ταβάνι στο εφηβικό δωμάτιό του. Κλείστηκε μέσα για μια βδομάδα και δεν έβγαινε παρά μόνο για να πάει στην τουαλέτα. Είχε ηττηθεί, πλήρως και ολοκληρωτικά. Μόνο η μάνα του ήταν χαρούμενη και αυτό ήταν που τον τσάτιζε ακόμα περισσότερο. Άλλωστε, όπως του είπε, ποτέ δεν συμπάθησε την αρραβωνιαστικιά του. Μία σειρά από κούτες ήταν παρκαρισμένες στην άκρη τού δωματίου – ήταν τα βιβλία του, τα μόνα που είχε φέρει από τη Θεσσαλονίκη. Έσκισε τις αφίσες που ήταν κρεμασμένες στους τοίχους. Κράτησε μόνο τη γνωστή, με τον Τσε Γκεβέρα, και μία του Μπομπ Μάρλεϊ.